

Asia: VM/1143/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Digi- ja väestötietovirastoa koskevaksi lainsäädännöksi sekä laeiksi eräiden rekisterihallintoa koskevien lakien muuttamisesta

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit luonnoksesta

Organisaatiolailla on tarkoitus yhdistää Väestörekisterikeskuksen, maistraattien sekä Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikön nykyiset tehtävät uudeksi kokonaisuudeksi Väestörekisterikeskukseen. Viraston nimi muutetaan Digi- ja väestötietovirastoksi.

Esitykseen sisältyy ehdotuksia henkilörekistereitä (pl. väestötietojärjestelmä) koskevan lainsäädännön muutoksiksi, jotka on järkevää toteuttaa uuden organisaatiolain säätämisen yhteydessä. Muutokset ovat mm. tietosuoja-asetuksesta, tiedonhallinnan yleislaista tai käytännön tarpeista johtuvia.

Erityisesti maistraattien osalta on odotettu poliittista päätöstä uudelleenorganisoinnista vuosia. Henkilöstön edustajat ovat päässeet varsin laajasti osallistumaan uudistuksen valmisteluun yhdistämishankkeen käynnistyttyä. Pardialla ei ole hallituksen esityksen peruslähtökohtiin huomautettavaa ja kannatamme uudistuksen toteuttamista hallituksen esityksessä kerrotulla aikataululla.

Maakunta- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen voimaantulon siirtymisestä

vuoteen 2021 annettiin pääministerin ilmoitus 27.6.2018. Kesäkuussa saatujen tietojen mukaan myös Valtion lupa- ja valvontaviraston (Luova) perustaminen siirtyisi vuoteen 2021. Vaikka maistraattien ohjaus-, valvonta ja kehittämis tehtävien (12,5 htv) osalta on olemassa kytkentä aluehallintovirastoon, pidämme tärkeänä, että Digi- ja väestötietovirasto aloittaa toimintansa hallituksen esityksessä kuvatussa laajuudessa vuoden 2020 alusta.

Valtiovarainministeriö teki 9.1.2018 päätöksen kuluttajaneuvontatehtävien siirtämistä (58 htv) maistraateista Kilpailu- ja kuluttajavirastoon muusta uudistusaikataulusta poiketen jo vuoden 2019 alusta. Siirtoa valmistellaan työ- ja elinkeinoministeriön 15.2.2018 asettamassa erillishankkeessa. Vaikka alun perin kannatimme tehtäväsiirron toteuttamista samanaikaisesti muun uudistuskokonaisuuden kanssa, on valmistelu edennyt niin yksityiskohtaiselle tasolle, että myös näiltä osin on syytä pysyä päätetyssä aikataulussa.

Organisaatiouudistus

Kommentit virastojen organisointia koskevista ratkaisuista yleisesti

-

Kommentit lakiin Digi- ja väestötietovirastosta

Esitämme organisaatiolakiluonnokseen liittyvät kommenttimme tämän väliotsikon alla.

1§

Asema ja tehtävät

Esitämme, että pykälän ensimmäinen virke muutetaan muotoon:

Digi- ja väestötietovirasto on valtiovarainministeriön hallinnonalan alueilla toimiva valtion hallintoviranomainen.

6 §

Työjärjestys

Esitämme, että pykälästä poistetaan pääjohtajan oikeus päättää viraston toimipaikoista ja lisätään maininta, että viraston toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Eräät palvelutehtävät

Pykälää ei tule sisällyttää lakiin. Emme kannata toiminta- ja palveluprosesseihin kytkeytyvien osatehtävien ulkoistamista tai ulkoistamisen mahdollistamista yksittäisten virastolakien säätämisen yhteydessä.

Viraston johtamista koskeva pykälä 4 on kirjoitettu hyvin pääjohtajakeskeisesti. Pykälän yksityiskohtaisiin perusteluihin on tarpeen lisätä, että johtajalla on tukenaan johtoryhmä, jossa on henkilöstön edustus.

Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Yleiset kommentit virastojen tietojen käsittelyä koskevista ratkaisuista

Henkilörekistereitä koskeva sääntely on perusteltua keskittää (pl. väestötietojärjestelmä) uuteen organisaatiolakiin ja päivittää säädökset vastaamaan tietosuoja-asetuksen sekä käytännön toiminnan vaatimuksia.

Yhden rekisterinpitäjän malli on kannatettava.

Myöskään muihin väestötietolakiin ja kotikuntalakiin esitettyihin muutoksiin meillä ei ole huomautettavaa.

Kommentit väestötietolain (661/2009) muuttamisesta

-

Kommentit Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin

-

Kommentit muihin viraston tietojenkäsittelyä koskeviin säännöksiin

-

Tekniset säädösmuutokset

Kommentit säädösten valmistelusta ja muutostarpeiden kartoituksesta

Virastojen ja tehtävien uudelleenorganisointi aiheuttaa runsaasti teknisiä säädösmuutostarpeita, jotka liittyvät lähinnä toimivaltaisen viranomaisen nimen muuttumiseen ja alueellisten toimivaltasäännösten poistamiseen. Muutoksia vaativat lait on lueteltu erillisessä liitteessä. Kireän aikataulun vuoksi kaikkia teknisiä muutoksia ei ole ennätetty valmistelevaan, eikä niistä järjestetä erillistä lausuntokierrosta.

Myös Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevat säädösmuutokset ovat luonteeltaan teknisiä.

Puuttuuko lausuntopyynnön liitteenä olevasta luettelosta (Liite 2) jokin laki, jota olisi muutettava organisaatiouudistuksen myötä?

-

Esityksen vaikutukset

Kommentit esityksen vaikutuksista

Yhdistämishankkeen kustannusten arvioidaan olevan vuosina 2018–2019 yhteensä noin 2,9 miljoonaa euroa. Pääosa kustannuksista syntyy tietohallinto- ja järjestelmäkustannuksista sekä Valtorilta ostettavista palveluista. Joka tapauksessa valtakunnalliseen toimintamalliin siirtyminen ja palvelujen digitalisointi aiheuttaisi vastaavia kustannuksia.

Tehtävien Väestörekisterikeskuksen palkkausjärjestelmään sijoittamisen ja palkkatasojen harmonisoinnin lisäkustannuksiksi on alustavasti arvioitu 0,5 M€ (1,3 % lisäys nykytasoon). Korostamme, että arvio on työnantajan, eikä se perustu tehtävien aitoon arviointiin sovellettavaksi tulevaan Väestörekisterikeskuksen palkkausjärjestelmään. Kustannukset on hallituksen esityksessä ilmoitettu katettavan viraston olemassa olevista toimintamenoista.

Vuoden 2019 talousarviokäsittelyn yhteydessä arvioidaan yhdistämisen aiheuttama mahdollinen lisärahoitustarve. Tuohon mennessä on oltava vaativuudenarvointiin perustuva tieto lisääntyvistä palkkakustannuksista. Arviointityö on käynnistettävä henkilöstöjärjestöjen kanssa syksyn 2018 aikana. Palkkakustannukset on budjetoitava täysimääräisesti viraston toimintamenomäärärahoihin.

Maistraateille jo aiemmin asetetut merkittävät tuottavuustavoitteet eivät saa johtaa henkilöstön vähentämiseen taloudellisin ja/tai tuotannollisin perustein. Henkilötyövuositavoitetta (75 htv vähennys vuoteen 2024 mennessä) on tarvittaessa tarkasteltava, jotta asiakaspalvelun taso kyetään säilyttämään ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattamaan.

Maistraattien sisäisen hallinnon tehtäviin sitoutuvasta henkilötyövuosimäärästä ei esitetä lukuja. Hallituksen esityksille tyypilliseen tapaan odotetaan ko. tehtävissä suoria tehokkuus- ja tuottavuushyötyjä (sivu 29). Maistraateissa on perinteisesti ollut varsin pieni sisäinen hallinto, koska ne ovat osa Etelä-Suomen aluehallintovirasto-kirjanpitoyksikköä. Myös sopimus- ja neuvottelutoiminta (ml. henkilöstöhallinnon ohjeistusten/suosittelujen/pelissäöntöjen valmistelu) hoidetaan keskitetysti Etelä-Suomen aluehallintovirastossa. Rationalisointihyötyjä ei voi tästä syystä sisäisen hallinnon tehtävissä korostaa.

Henkilöstön asema muutoksessa ja henkilöstövaikutukset on kuvattu asianmukaisesti. Teksti antaa käsityksen noudatettavasta henkilöstöpolitiikasta sekä henkilöstön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Sivulla 30 todetaan, että viraston tehtäviä hoidetaan monipaikkaisesti eri puolilla Suomea ja toimipisteiden sijainnista määrätään työjärjestyksellä. Olemme jo edellä kantamme esittäneet, että toimipaikoista on säädettävä asetustasolla. Virastolla on erittäin paljon henkilöasiakkaita sekä käyntiasiointia edellyttäviä tehtäviä, jolloin toimipaikoilla on erityinen merkitys alueelliseen palvelutasoon. Toimipaikkaverkko ei saa jäädä pääjohtajan yksittäisen hallintopäätöksen varaan. Myös henkilöstöpoliittisesti sekä valtionhallinnon alueellisen läsnäolon ja työpaikkojen sijoittumisen kannalta asia on merkittävä.

Henkilöstövaikutuksiin on tarpeen lisätä maininta, että virastolla voi olla varsinaisten toimipaikkojen lisäksi myös henkilöstön työskentelypaikkakuntia.

Muut kommentit

Muut kommentit

Hallituksen esityksen liitteenä olevasta asetuseräluonnoksesta on tarkoitus järjestää erillinen lausuntokierros.

Jo tässä vaiheessa toteamme asetuseräluonnoksesta seuraavaa:

Asetuksessa ole tarvetta erikseen säätää henkilökirjoittajan kelpoisuusvaatimuksista, vaan riittää, että kelpoisuusehdot on tarvittaessa kirjattu substanssilainsäädäntöön (esim. laki julkisesta notaarista).

Kotkanoja Teemu
Palkansaajajärjestö Pardia ry